

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ABDURRAHMAN YILDIRIM - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 53329/08)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

13 Aralık 2011

İşbu karar Sözleşme'nin 44 / 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2011. Bu gayriresmi özet çeviri Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı'na atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan ve (53329/08) numaralı başvurunun nedeni T.C. vatandaşı Abdurrahman Yıldırım'ın (başvuran) 20 Eylül 2005 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapılan başvurdur.

Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İzmir Barosu avukatlarından Y. Uysal tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1965 doğumlu olup İzmir'de ikamet etmektedir.

1996 yılı Temmuz ayında Karayolları Genel Müdürlüğü (İdare) otoyol yapımı nedeniyle başvurana ait araziye el koymuştur.

Başvuran 10 Ocak 2003 tarihinde *de facto* kamulaştırma nedeniyle maddi ve manevi tazminat talebiyle İzmir Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açmıştır.

İdare savunmasında 1996 ve 1998 yılları arasında sözkonusu taşınmazın kamulaştırılması kararının alındığını, fakat başvuranın adresinin tespit edilememesi nedeniyle taşınmazın yerini ve İdare bilirkişi komisyonu tarafından tespit edilen bedeli de kapsayan kamulaştırma kararının adigeçene tebliğ edilemediğini ifade etmiştir.

Asliye hukuk mahkemesi 17 Temmuz 2003 tarihli bir karar ile başvuranın talebini yerinde bulmuş ve *de facto* kamulaştırma işlemi dolayısıyla başvurunun yapıldığı tarihten itibaren geçerli yasal faiziyle birlikte adı geçene 100.400 TL (yaklaşık 63.027 Euro) ödenmesini kararlaştırmıştır. Bununla birlikte, sözkonusu taşınmaz Hazine'ye devredilmiştir.

Taraflar bu kararı temyize götürmüşlerdir.

Yargıtay tarafından 22 Eylül 2004 tarihinde alınan ve başvurana 5 Kasım 2004 tarihinde tebliğ edilen bir karar ile ilk derece mahkemesinin kararı onanmıştır.

İdare 1 Ağustos 2006 tarihinde başvurana 200.761 TL (yaklaşık 104.950 Euro) ödemiştir.

HUKUK

I. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ile ilgili olarak öncelikle İdarenin yasal bir kamulaştırma kararı almaksızın arazisini uzun yıllar boyunca kullandığından ve bu durumun mülkiyet hakkına yönelik ihlal oluşturduğundan yakınmaktadır. Anayasa'nın 46. maddesine atıfta bulunan başvuran kamu borçlarına uygulanan azami yasal faiz oranının alacaklı olduğu

meblağa yansıtılmadığını ileri sürmektedir. Başvuran ayrıca ulusal mahkemelerin iç hukuku değerlendirmelerine ve davası için getirilen çözüm yoluna itiraz etmektedir.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

1. İç hukuk yollarının tüketilmediği itirazı hakkında

Hükümet, Kamulaştırma Kanunu'nun 14. maddesi gereğince, başvuranın kendisine tebliğ edilen kamulaştırma kararından itibaren bir ay içerisinde kararın iptaline yönelik herhangi bir dava açmaması dolayısıyla iç hukuk yollarının tüketilmediği (AİHS'in 35/1 maddesi) itirazında bulunmaktadır.

Başvuran Hükümetin bu iddiasına itiraz etmektedir.

AİHM, daha önce benzer bir itirazı *Şat-Türkiye* (no: 34993/05, 14 Haziran 2011) kararında reddettiğini hatırlatır. Hükümetin itirazı bu bağlamda kabul görmemektedir.

2. Altı ay kuralına ilişkin

AİHM, başvuranın AİHS'in 35/1 maddesine uygun olarak iç hukuk yollarını tüketip tüketmediğini inceleyecektir (*sözü edilen Şat, Özpınar-Türkiye* no: 20999/04, 19 Ekim 2010, *Belaousof vd.-Yunanistan* no: 66296/01, 27 Mayıs 2004 ve *Walker-Birleşik Krallık kararı* no: 34979/97).

AİHM başvuranın yasal kamulaştırma sürecine riayet edilmeden taşınmazının kamulaştırılmasından, alacaklı olduğu tazminata kamu borçlarına azami yasal faiz oranının yansıtılmasını öngören Anayasa'nın 46. maddesinin uygulanmadığından ve ayrıca ulusal mahkemelerin iç hukuku yorumlamalarından ve uygulamalarından yakındığını not etmektedir.

AİHM, iç hukuktaki mahkemelerin tespitine göre İdarenin yasada yer aldığı şekliyle herhangi bir kamulaştırma işlemi yapmaksızın başvuranın taşınmazını kullandığını belirtmektedir. Sonuç itibarıyla Hazine adına tescil edilen söz konusu taşınmaz nedeniyle başvuranın maddi ve manevi tazminat talep etme hakkı bulunmaktaydı. AİHM ayrıca iç hukuktaki mahkemelerin başvuruların alacaklı olduğu meblağlara yansıtılacak yasal faiz olduğuna itibar ederek Anayasa'nın 46. maddesinde yer aldığı şekliyle azami yasal faizin uygulanmasını gerekli görmediklerini gözlemlemektedir. O halde başvuran kamulaştırma işleminden ve iç hukuktaki mahkemelerin kamu borçlarına uygulanan azami yasal faiz oranını yansıtmadıklarından şikayetçi olmaktadır ki bu durumda adı geçen iç hukuktaki nihai kararın yani Yargıtay'ın kendisine 5 Kasım 2004 tarihinde tebliğ edilen kararından itibaren altı ay içerisinde başvurusunu yapması gerekmektedir. Fakat başvuran başvurusunu 20 Eylül 2005 tarihinde yapmıştır. Başvurunun bu kısmı gecikmeli olarak yapılmıştır ve AİHS'in 35/1 ve 4. maddesine istinaden reddedilmelidir.

II. AİHS'İN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran AİHS'in 6/1 maddesine göndermede bulunarak İdarenin uzun bir dönem boyunca kesinleşmiş yargı kararı ile hükmedilen tazminat kararını icra etmediğinden şikayetçi olmaktadır.

Hükümet başvuranın bu iddiasına karşı çıkmaktadır.

A. Kabuledilebilirliğe dair

AİHM yerleşik içtihadından ileri gelen kıstaslar ve kendisine sunulan delil unsurları ışığında şikayetin davanın esasının incelenmesini gerekli kıldığına itibar etmektedir. AİHM ayrıca bu şikayete yönelik herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesi yer almadığını ifade eder.

B. Esasa dair

AİHM daha önce de benzer sorunları ortaya koyan birçok başvuruyu incelediğini ve AİHS'in 6/1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna vardığını belirtmektedir (*Bkz. örneğin, Bourdov-Rusya no: 59498/00 Romachov-Ukrayna no: 67534/01, 27 Temmuz 2004 ve Kuzu-Türkiye no: 13062/03, 17 Ocak 2006*). Mevcut başvuruda, daha önce benimsenen bu kararın dışına çıkılmasını gerektirecek herhangi bir unsur yer almamaktadır.

AİHM, bununla birlikte Yargıtay'ın nihai kararının 22 Eylül 2004 tarihinde verildiğinin, yetkili merciler tarafından 1 Ağustos 2006'da icra edildiğinin ve İdarenin sözü edilen kararın infazı için yaklaşık yirmi üç ay beklediğinin altını çizmektedir. İdarenin ödemeyi gerçekleştirmesi için belirli bir süreye ihtiyaç duyduğu hususuna itiraz edilmemektedir ancak, bu süre makul süre sınırını aşmamalıdır (*Bkz. Ak-Türkiye kararı no: 27150/02, 31 Temmuz 2007*). AİHM bu başvuruda mahkemenin bu konudaki yerleşik içtihadı dikkate alındığında ifa edilmeyen sözkonusu kararın süresinin makul addedilemeyeceğine itibar etmektedir (*ibidem*).

Sonuç itibarıyla AİHM, kesinleşmiş yargı kararlarını makul süre zarfında uygulamayan ulusal yetkililerin AİHS'in 6/1 maddesi hükümlerinin etkililiğinden kısmen mahrum bıraktıklarına kanaat getirmektedir.

Bu nedenle sözü edilen bu madde ihlal edilmiştir.

III. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran 108.630 TL (yaklaşık 49.360 Euro) maddi ve 10.000 TL (yaklaşık 4.600 Euro) manevi tazminat talep etmektedir.

Hükümet AİHM'den, aşırı ve dayanaktan yoksun olarak nitelendirdiği bu meblağları reddetmesini istemektedir. Hükümete göre başvuran zarara uğradığını ortaya koyamamıştır ve adil tatmin kararı sebepsiz bir zenginleşmeye yol açacaktır.

AİHM tespit edilen ihlal ile öne sürülen maddi tazminat arasında herhangi bir illiyet bağı kuramamakta ve bu talebi reddetmektedir.

Buna karşılık AİHM, başvuranın ödemenin yapılmasında yaşadığı belirsizliğin yalnızca ihlal tespiti ile giderilemeyeceği kanaatindedir. AİHM hakkaniyete uygun olarak başvurana 1.800 Euro manevi tazminat ödenmesini kararlaştırmaktadır.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran ispat edici herhangi bir belge olmaksızın avukatlık ücreti için 20.000 TL (yaklaşık 10.000 Euro) talep etmektedir.

Hükümet, başvuranın bu taleplerini ispat etmemesi dolayısıyla AİHM’i bunları reddetmeye çağırmaktadır.

AİHM ispat edici belgenin yokluğunda, başvuranın yargılama masraf ve giderleri talebini reddetmektedir.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizinin Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredi faiz oranına üç puanlık bir artış eklenerek belirlenmesini uygun görmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS’in 6/1 maddesi hakkındaki şikayetin *kabuledilebilir*, bunun dışında kalanların *kabuledilemez olduğuna*;

2. AİHS’in 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. a) AİHS’in 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL’ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf tutulmak üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurana 1.800 (bin sekiz yüz) Euro manevi tazminat *ödenmesine*;

b) yukarıda belirtilen sözkonusu sürenin sona erdiği tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için, sözkonusu meblağlara, Avrupa Merkez Bankası’nın anılan dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranına üç puanlık bir artış eklemek suretiyle belirlenecek basit faiz *uygulanmasına*;

4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM’in iç tüzüğü’nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 13 Aralık 2011 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.